

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง รำมั่งกละในจังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย และอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เอกสาร ได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ และบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีการวิจัย หนังสือ และบทความที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- วงมั่งกละ ในจังหวัดพิษณุโลก ของสันติ ศิริขันธ์ เป็นวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของดนตรีมั่งกละ ลักษณะทางดนตรีและเครื่องดนตรีในวงมั่งกละ พิธีกรรม ความเชื่อ ตลอดจนบทบาทและสถานภาพของวงมั่งกละ นอกจากนี้ยังได้เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับศิลปินในวงมั่งกละที่สามารถให้ข้อมูลได้
- ดนตรีมั่งกละจังหวัดพิษณุโลก ของ คมกริช การินทร์ และคณะ เป็นสารนิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับดนตรีมั่งกละในเขตจังหวัดพิษณุโลก ในด้านเครื่องดนตรี การประสมวงดนตรี โอกาสในการแสดง ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวงดนตรีมั่งกละ บทเพลงมั่งกละ รูปแบบจังหวะพื้นฐานของกลองยี่นและกลองหลอนและความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างการดำเนินทำนองของกลองยี่นและกลองหลอน
- วงปี่กลอง จังหวัดสุโขทัย ของ วิบูลย์ ตระกูลสุน และคณะ เป็นสารนิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับ ลักษณะวงปี่กลอง เพลงปี่กลอง และบทบาทของวงปี่กลองที่มีต่อชุมชน
- ดนตรีมั่งกละบ้านกองโค ของ ดุษณี บุญญาสง่าวงศ์ และคณะเป็นสารนิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางดนตรี เครื่องดนตรีในวงมั่งกละบ้านกองโค
- ประเพณีการเล่นพื้นเมืองของชาวพิษณุโลก ในเอกสารสัมมนาประวัติศาสตร์ เมืองพิษณุโลก ของทัศนีย์ เรืองธรรม
- ดนตรีมั่งกละ ดนตรีพื้นบ้านในจังหวัดพิษณุโลก ของทิพย์สุดา นัยทรัพย์และคณะ
- ภูมิปัญญาชาวบ้านท้องถิ่นสุโขทัย ของ ไพวัน คงกระพันธุ์
- เอกสารประกอบการสัมมนาและการแสดงศิลปะพื้นเมือง ณ โรงละครแห่งชาติ ของ วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

ตอนที่ 2 ศึกษาจากข้อมูลภาคสนาม มีขั้นตอนในการศึกษา ดังนี้

2.1 แหล่งข้อมูลภาคสนาม คือ พื้นที่ที่ยังมีวงดนตรีมั่งคั่งเล่นอยู่ ได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอพรหมพิราม อำเภอวัดโบสถ์ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พื้นที่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอกงไกรลาศ อำเภอศรีตำโรง จังหวัดสุโขทัย และพื้นที่ในเขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยมีผู้ให้ข้อมูลดังนี้

จังหวัดพิษณุโลกมี 15 คน ได้แก่

1. นายทองอยู่ ลูกปลับ 34 หมู่ 4 ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
2. นายถนัด ทองอินทร์ 72 หมู่ 5 ตำบลไผ่ขาคอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
3. นายทิม ปั่นท่าโพธิ์ 71 หมู่ 5 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
4. นางนิภารัตน์ กาญจนโชติ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง

จังหวัดพิษณุโลก

5. นางอนงค์ นาคสวัสดิ์ มหาวิทยาลัยรังสิต กรุงเทพมหานคร
6. นายวัฒนศักดิ์ สันโดย โรงเรียนจำการบุญ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
7. นายพรต ชนนิล 74 หมู่ 1 ตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
8. นายสมเกียรติ เกตุคำ 196 หมู่ 9 ตำบลวงษ์อ้อม อำเภอพรหมพิราม
จังหวัดพิษณุโลก
9. นายสำรวย สาธุ 20 หมู่ 5 บ้านกล้วยพวงกลาง อำเภอพรหมพิราม
จังหวัดพิษณุโลก
10. นายเปื้อน คกรอด 13 หมู่ 3 บ้านไผ่ขอน้ำ ตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม
จังหวัดพิษณุโลก
11. นายย้วน เขียวเอี่ยม 31 หมู่ 5 บ้านกรับพวงกลาง อำเภอพรหมพิราม
จังหวัดพิษณุโลก
12. นายเทียม บุญลอย 117 หมู่ 9 บ้านย่านขาด อำเภอพรหมพิราม
จังหวัดพิษณุโลก
13. นายล้อม ยิ้มดี หมู่ 8 อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก
14. นายเจ็ญว เขียวหอม 65 หมู่ 4 ตำบลท้อแท้ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก
15. นายวิฑูร พูลหน่าย หมู่ 3 อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

จังหวัดสุโขทัย มี 8 คน ได้แก่

1. นางสาวพวงชมพู สิงห์ซังค์ 244/8 ถนนจรดวิถีถ่อง อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
2. นางพรพิมล ยี่ตันศรี วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
3. นายบุญช่วย หล้าพรม 33/2 หมู่ 2 ตำบลตาลเตี้ย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
4. นายสำเนียง อ้าทอง 189 หมู่ 2 ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

5. พระครูศิริธรรมโสภิศ วัดพระศรีมหาโพธิ์ ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
 6. นายสมบัติ แก้วสุจริต สถาบันคุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร กรุงเทพมหานคร
 7. นายเพิก ดีเหลือ 105 หมู่ 5 ตำบลกกแรต อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
 8. นายสำเนา จันทร์จรูญ 20 หมู่ 5 ตำบลวังลึก อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
- จังหวัดอุดรดิตถ์ มี 4 คน ได้แก่
1. นางเล็ก จำทอง 4 หมู่ 3 ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์
 2. นางสาววรรณนิภา จำทอง 4 หมู่ 3 ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์
 3. นางเครือวัลย์ ทิมให้ผล 42 หมู่ 3 ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์
 4. นางภาสุรัตน์ มัชฌิมา โรงเรียนพิชัย อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์
- 2.2 รวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยใช้เครื่องมือดังนี้
- 2.2.1 เครื่องบันทึกเสียง
 - 2.2.2 กล้องบันทึกภาพ
 - 2.2.3 กล้องบันทึกวีดิทัศน์
- 2.3 ใช้แบบสัมภาษณ์และการสังเกต
- วิธีการรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการแสดงและแบบไม่มีส่วนร่วมในการแสดง และใช้วิธีการสัมภาษณ์ จากแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังนี้
- 2.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.3.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับงานที่จะศึกษา
 - 2.3.3 นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ คือ รองศาสตราจารย์เทียมจันทร์ พานิชย์พลินไชย ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ
 - 2.3.4 ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูล

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ประกอบการทำวิจัย

เรื่อง “ร่ำมังคละในจังหวัดพิษณุโลก สุโขทัยและอุตรดิตถ์”

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ วันที่ เดือน พ.ศ.

1. ชื่อวง
2. ชื่อนักดนตรี เกิดวันที่ เดือน พ.ศ.
..... ขึ้น/แรม ค่ำ เดือน ปีนักษัตร ปัจจุบันอายุ ปี
3. ภูมิลำเนา
4. ที่อยู่ปัจจุบัน
5. การศึกษา อาชีพ.....
..... สถานที่ทำงาน.....
6. ในวงดนตรีของท่านมีทำรำประกอบหรือไม่
7. ทำรำที่ใช้มีอะไรบ้าง
.....
.....
.....
8. เพลงที่ใช้ประกอบการรำ คือเพลงอะไร
.....
.....
9. ลักษณะของการแสดงเป็นอย่างไร
10. ประเภทงานที่ไปแสดง
11. ค่าตอบแทนต่องาน.....มากที่สุด.....น้อยที่สุด.....
12. ประสบการณ์ – รางวัลที่เคยได้รับ (ด้านการแสดง)
13. แนวคิดเกี่ยวกับร่ำมังคละในอนาคค
14. อื่น ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ถึงหัวหน้าศูนย์วัฒนธรรม จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดสุโขทัย และหัวหน้าศูนย์วัฒนธรรม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล และการสัมภาษณ์
2. ดำเนินการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ด้วยตัวผู้วิจัยเอง โดยมีระยะเวลาในการเก็บข้อมูลดังนี้
 - 2.1 จังหวัดพิษณุโลก เก็บข้อมูล ระหว่างเดือน กันยายน 2542 ถึงเดือน พฤศจิกายน 2543
 - 2.2 จังหวัดสุโขทัย เก็บข้อมูล ระหว่างเดือน ตุลาคม 2542 ถึงเดือน มิถุนายน 2543
 - 2.3 จังหวัดอุตรดิตถ์ เก็บข้อมูลระหว่างเดือน ตุลาคม 2542 ถึงเดือน กรกฎาคม 2543
3. บันทึกวิธีทัศนเฉพาะวงม้งคณะที่มีทำรำประกอบ โดยมีระยะเวลาในการบันทึกวิธีทัศนดังนี้
 - 3.1 จังหวัดพิษณุโลก
 - วันที่ 12 กันยายน 2542 วงเฉลิมศิลป์ ของนายทองอยู่ ลูกพลับ
 - วันที่ 3 ตุลาคม 2542 วงเจริญไฟซอนคอน ของนายณัด ทองอินทร์
 - วันที่ 11 พฤศจิกายน 2542 วงย้วนพรหมศิลป์ ของนายย้วน เขียวเอี่ยม
 - วันที่ 20 เมษายน 2543 วงม้งคณะโรงเรียนจำการบุญ
 - วันที่ 11 พฤศจิกายน 2543 รำม้งคณะของสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม
 - วันที่ 17 ธันวาคม 2543 รำเกร์ศรีนพมาศ มหาวิทยาลัยนเรศวร
 - 3.2 จังหวัดสุโขทัย
 - วันที่ 30 พฤศจิกายน 2542 รำม้งคณะ ของ นายสำเนา จันทรเจริญ
 - 3.3 จังหวัดอุตรดิตถ์
 - ไม่มีการบันทึกวิธีทัศน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์และจากวิธีทัศน แล้วนำมาสรุปเป็นทำรำของแต่ละจังหวัด
2. วิเคราะห์ทำรำม้งคณะ ในจังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย และอุตรดิตถ์
3. นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นความเรียง